

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-3-93
Karar Sayısı : **05-51/784-208**
Karar Tarihi : 15.8.2005

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Mehmet Akif ERSİN.

B. RAPORTÖRLER: Ali İhsan ÇAĞLAYAN, Zeynep GÖÇER

C. ŞİKAYET EDEN : İhbar

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN:

20

- Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İstanbul Tarım İl
Müdürlüğü
Bağdat Cad. No:333 Erenköy / İstanbul

E. DOSYA KONUSU: İstanbul Tarım İl Müdürlüğü'nün ithalatçı firmaları, gıda ithalatı kontrol işlemleri sırasında yapılan laboratuvar analizleri için, özel laboratuvarlar arasında seçme şansı vermeden zorunlu olarak yönlendirdikleri iddiası.

30

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Yapılan başvuruda özetle,

1. Gıda maddeleri ithalatı sırasında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (Bakanlık) İl Müdürlüğü yetkililerince numuneler alındığı ve mikrobiyoloji analizleri yaptırıldığı,

2. Söz konusu analizlerin daha önceleri Bakanlık bünyesinde yapıldığı, ancak son zamanlarda bazı özel laboratuvarlara da bu yetki verildiğinden, numunelerin özel laboratuvarlara da gönderildiği, analiz ücretlerinin hem kamu ve özel kuruluşlar arasında, hem de özel kuruluşlar arasında farklı olduğu,

40

3. İthal edilen her parti mal için alınacak numune sayısına bir kıstas getirilmediği, dolayısıyla aynı ithalat işlemlerinde başka bir firma için daha az analiz istenebildiği, özel laboratuvar tarifelerinin Avrupa'daki muadillerinin 5-6 katı olduğu,

4. Bu işlemler sırasında ithalatçı firmalara laboratuvar seçme hakkı tanınmadığı, numunelerin il müdürlüğü yetkililerinin belirlediği özel laboratuvarlara zorunlu olarak gönderildiği, bunların da hiçbir denetime ve rekabet kurallarına tabi olmaksızın istedikleri tarifeyi uyguladıkları,

50

ifade edilerek, söz konusu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'a aykırı olabileceği ileri sürülmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 13.7.2005 tarih, 98 sayı ile giren başvuru üzerine, 9.8.2005 tarih, 2005-3-93/ BN-05-AİÇ sayılı Bilgi Notu hazırlanmış ve söz konusu Bilgi Notu, 9.8.2005 tarih, REK.0.07.00.00-110/211 sayılı Başkanlık önergesi ile 05-51 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

60 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** Yapılan başvuruya ilişkin olarak,

– Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İstanbul Tarım İl Müdürlüğü'nün, aynı Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş ve denetime tabi özel kontrol laboratuvarları arasında, yapılması zorunlu laboratuvar analizleri açısından mevcut uygulamasının, rekabetin ortadan kalkmasına neden olan sonuçlar doğurduğu,

70 – gıda maddeleri ithalatı yapan teşebbüslerin, zorunlu olan numune analizlerini yaptırmak üzere, yetkilendirilmiş özel laboratuvar arasında seçim yapabilmelerinin sağlanması amacıyla, söz konusu laboratuvarlar arasında rekabetin tesis edilmesine imkan verecek yeni bir düzenlemenin yapılmasına yönelik olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 27 (g) ve 30 (f) maddeleri uyarınca yazılı görüş gönderilmesi gerektiği,

ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

80 Raportörlerce yapılan inceleme sonucu; özel laboratuvarlarda analiz yapılabilmesinin yasal dayanağının 5.6.2004 tarihli, 5179 sayılı Gıda Maddelerinin Üretimi Tüketimi Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 5. maddesi olduğu, 23.6.2005 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan "Kontrol Laboratuvarlarının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelik" ile gerek kamu gerekse özel kontrol laboratuvarlarının kuruluş ve çalışma izni ile denetimlerine dair usul ve esasların belirlendiği, İstanbul başta olmak üzere bazı illerde özel laboratuvarlara yetki verildiği, ithalat izni verilecek olan gıda maddesine hangi analizlerin yapılacağına Tarım İl Müdürlüğüne saptandığı, ithalatta kontrol 90 hizmetleri sırasında, alınan numunelerden bir takımının analiz ve muayene için gıda kontrol laboratuvarına (genellikle Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş özel laboratuvarlardan birine yoğunluğuna ya da sıraya göre) gönderildiği, bir takımının da şahit numune olarak Kontrol Şube Müdürlüğü'ne teslim edildiği, ithalatçı teşebbüslerce ödenen özel laboratuvarların ücretleri konusunda herhangi bir düzenlemenin olmadığı belirlenmiştir.

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, numunelerin özel laboratuvara gönderilmesi sırasında, İstanbul'da aktif olarak çalışan yetkilendirilmiş laboratuvarlar arasında rekabetin kısıtlandığı, hatta kendi aralarında Bakanlık 100 tarafından gönderilecek işler için ortak fiyat belirlemeye müsait zemin

110 hazırlandığı anlaşılmaktadır. Zira eğer numuneler sırayla ve/veya laboratuvarın iş yoğunluğuna göre gönderiliyorsa, zaten her laboratuvara büyüklüğü ile orantılı numune gelecektir. Bu durumda aynı büyüklükteki iki laboratuvardan analiz tarifesini daha pahalı olan, rekabette kaynaklanmayan haksız kar elde edeceği gibi, belki de etkin olmayan, rekabet gücü düşük bir teşebbüs piyasada korunmuş olacaktır. Dolayısıyla aynı analizleri yapabilecek laboratuvarlar arasında, ithalatçı firmaya seçme şansı verilerek rekabetin tesis edilmesi gerekmektedir. Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş özel laboratuvarlar denetime tabi olup, belirlenen kurallara uyulmamasının ağır yaptırımları bulunmaktadır. Ayrıca Bakanlık serbest olarak işleyebilecek bir piyasayı, mümkün olduğu kadar adaletle regüle etmeye çalışsa da, rekabet kısıtlanmış olacaktır. Diğer yandan söz konusu analiz ücretlerini ödeyen teşebbüsler öngörülemez maliyetlerle karşılaştıklarından, kendi aralarındaki rekabet de zarar görecektir.

120 4054 sayılı Kanun'un birinci maddesinde Kanun'un amacına ilişkin olarak "... mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır." ifadesi yer almaktadır. Kanun'un Kapsam başlıklı ikinci maddesinde ise "...rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer." denilmektedir. Yukarıda yer verilen yönetmelik incelendiğinde, yetkili laboratuvarlar arasında rekabetin tesis edilebilmesini engelleyen bir hüküm olmadığı anlaşılmaktadır. Ancak uygulamada ithalatçıların Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş ve denetime tabi laboratuvarlar arasında seçim yapma özgürlüğü kaldırıldığından, rekabetin kısıtlanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

130 J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. Yapılan başvuruya ilişkin olarak, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İstanbul Tarım İl Müdürlüğü'nün yapılması zorunlu laboratuvar analizleri açısından mevcut uygulamasının aynı Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş ve denetime tabi özel kontrol laboratuvarları arasında rekabetin ortadan kalkmasına neden olan sonuçlar doğurduğuna,
2. Bahse konu uygulamanın gözden geçirilmesine yönelik olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na 4054 sayılı "Rekabetin Korunması Hakkında Kanun"un 27(g) ve 30 (f) maddeleri uyarınca yazılı görüş gönderilmesine

140 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.